

07.06.2019

POL-2019-26365

Viite: SMDno 2019-816

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Sisäministeriö on asettanut 16.5.2019-31.12.2019 väliseksi ajaksi hankkeen maahanmuuttohallinnon henkilötietolainsäädännön uudistamiseksi. Hanke on jatkoa sisäministeriön ulkomaalaisrekisterilainsäädännön uudistamishankkeelle (SMDno-2016-1584). Hankkeen tavoitteena on laatia hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esitys laaditaan rauenneen hallituksen esityksen (HE 224/2018 vp) pohjalta. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntoaikauden 2019 lopulla.

Sisäministeriö järjesti touko-kesäkuussa 2018 laajan kuulemiskierroksen hallituksen esityksen pohjana olevaa hallituksen esitystä HE 224/2018 vp valmisteltaessa. Asiassa annetut yksittäiset lausunnot löytyvät valtioneuvoston hankerekisteristä (HARE) asianumerolla SM055:00/2016. Sisäministeriön maahanmuutto-osasto järjestää nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esitysluonnoksen osalta suppean kuulemiskierroksen ja on pyytänyt lausuntoa esitettävien muutosten kannalta keskeisiltä toimijoilta.

Poliisihallitus on 15.6.2018 antanut lausunnon (POL-2018-17379) hallituksen esitysluonnoksesta. Lisäksi Poliisihallitus on antanut asiantuntijalausunnon (POL-2018-58044) eduskunnan hallintovaliokunnalle 22.1.2019. Poliisihallituksen hallintovaliokunnalle antama lausunto löytyy eduskunnan valtiopäivät ja valtiosiakirjat -verkkosivulta asianumerolla HE 224/2018 vp. Nyt käynnissä olevalla suppealla kuulemiskierroksella sisäministeriö ei ole pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa. Poliisihallitus pyytää sisäministeriön maahanmuuttohallintoa huomioimaan Poliisihallituksen aiemmin antamat lausunnot sekä lakivalmistelun yhteydessä yhteisrekisterinpitäjyydestä ja tiedonsaantioikeuksista esiintuomansa seikat ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Lakiesityksessä ehdotetaan rekisterinpitäjiksi niitä viranomaisia, jotka ehdotettavan lain soveltamisalaan kuuluvissa käsittelytarkoituksissa käsittelevät henkilötietoja niille toimivaltaa luovassa lainsäädännössä säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi omiin itsenäisiin tarkoituksiinsa. Rekisterinpitäjiä ehdotuksen mukaan olisivat Maahanmuuttovirasto, Poliisihallitus ja suojelupoliisi, Rajavartiolaitos, vastaanotto- ja järjestelykeskukset, säilöönottoyksiköt, ulkoasiainhallinto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä työ- ja elinkeinotoimistot.

Poliisihallitus toimisi rekisterinpitäjänä silloin, kun Poliisihallituksen alaiset poliisiyksiköt toimivaltansa puitteissa ottavat vastaan ja rekisteröivät kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia, osallistuvat turvapaikkapuhutte- luun, antavat tiedoksi kielteisiä turvapaikkapäätöksiä, tekevät, antavat tie- doksi ja täytäntöönpaneuvat maastapoistamispäätöksiä sekä tekevät esityk- siä Maahanmuuttovirastolle henkilön maasta poistamiseksi, määräävät maahantulokieltoja, tekevät ulkomaalaisvalvontaa, suojaavat kansallista turvallisuutta sekä lausuvat kansalaisuus-hakemuksista. Lisäksi Poliisihalli- tus toimisi rekisterinpitäjänä poliisin jatkaessa, mitätöidessä tai kumotessa viisumeita sekä kun poliisi päättää harkinta-ajan antamisesta, jatkamisesta ja keskeyttämisestä ihmiskaupan uhrille ulkomaalaislain 52 c §:n nojalla.

Poliisihallitus on tuonut maahanmuuttohallinnon henkilötietolain valmiste- lussa esiin näkemyksensä siitä, että lukuisten yhteisrekisterinpitäjien sijaan rekisterinpitäjiksi tulisivat Maahanmuuttovirasto ja viisumiasioiden osalta ulkoasiainhallinto. Poliisi on kannattanut mallia, jossa erikseen säädettäisiin muiden viranomaisten tietojen luovuttamisesta lakisääteisiä tehtäviä varten sekä näiden oikeudesta luovuttaa tietoja suorakäyttöisesti tallettamalla. Po- liisihallitus on aiemmissa lausunnoissaan korostanut näitä seikkoja sekä rekisterinpitäjien vastuiden selkeyden ja rekisteröityjen oikeuksien näkö- kulmasta.

Nyt lausuntokierroksella olevassa hallituksen esityksen luonnoksessa ei ole täsmennetty rekisterinpitäjien vastuita Poliisihallituksen toivomalla tavalla. Poliisihallituksen mielestä esitetyssä laissa tulisi vastuiden selkiyttämiseksi kuvata mahdollisten yhteisrekisterinpitäjien keskinäisten vastuiden jakau- tuminen myös eri rekisterinpitäjien tehtävien osalta, eikä pelkästään rekis- terinpitäjän aineellisoikeudellisen vastuualueen osalta.

Poliisihallitus esittää edelleen, että jatkovalmistelussa Poliisihallituksen re- kisterinpitäjyyttä tarkastellaan uudelleen ja edelleen arvioitaisiin mallia, jos- sa rekisterinpitäjänä UMA-järjestelmässä toimisi vain Maahanmuuttovirasto ja kansallisessa viisumitietojärjestelmässä ulkoministeriö ja että rekisterin- pitäjänä toimimisen sijaan poliisi olisi tiedon saajan ja luovuttajan asemas- sa suhteessa ulkomaalaisrekisteriin. Lisäksi Poliisihallitus esittää edelleen jatkovalmistelussa arvioitavan mahdollisuutta säätää tiedon saamisesta ja luovuttamisesta muuhun, kuin rekisterinpitäjyyteen perustuen.

Poliisiylijohtaja

Seppo Kolehmainen

Ylitarkastaja

Jaana Nieminen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 07.06.2019 klo 10:27. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa- mosta.

Liitteet

-

Jakelu

Sisäministeriö
Sisäministeriön maahanmuutto-osasto

Tiedoksi

Poliisihallitus, esikunta
Poliisihallitus, rikosylitarkastaja Maarit Salomaa